

XII Feira da PLANTACIÓN

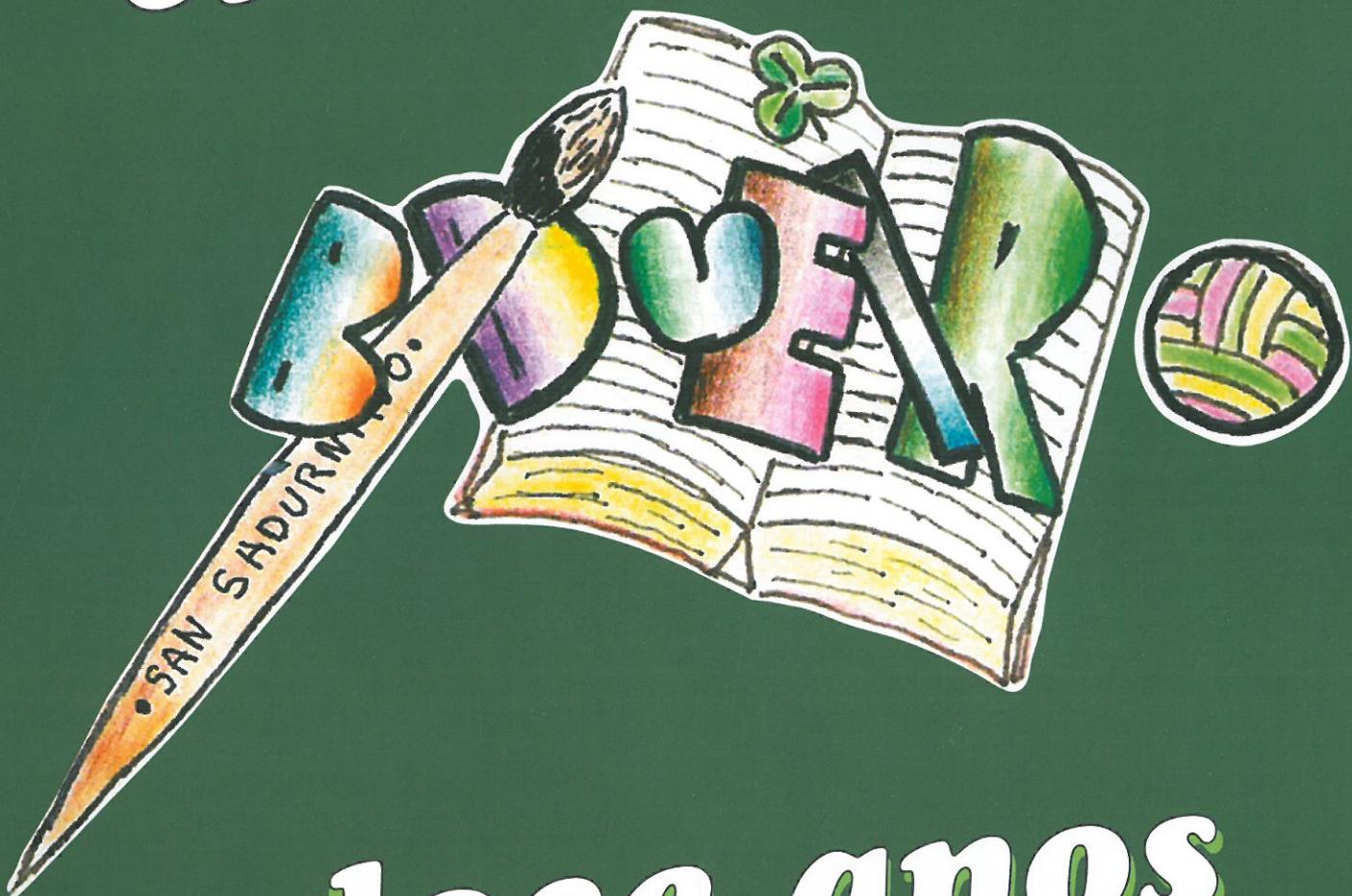
A.C.D.M.
BIDUEIRO

San Sadurniño

29 De ABRIL DE 2007

Mrs. Teresa Pauso López
8-3-2007

XII
anos de

e doce anos
da Feira da
Plantación

SAÚDO DO PRESIDENTE DE ACDM BIDUEIRO

ÍNDICE

Páx. 3
Saúda do presidente

Páx. 4
O Marqués de San
Sadurniño e as patacas

Páx. 6
Un home, unha árbore,...
unha historia

Páx. 8
Unha data na historia das
prantadas: A Tulipanomanía

Páx. 10
Receitas

Páx. 14
Fotos

Páx. 16
A Ensalada na alimentación

Páx. 18
Pasatempos

Páx. 19
Participantes

Colaboran:

**CONCELLO DE
SAN SADURNIÑO**

O labor de Bidueiro non cesa.

Dende os seus inicios ofreceu numerosas alternativas ós veciños e na actualidade segue exercendo un importante labor en San Sadurniño.

Nos seus anos de existencia, son moitas as actividades que se levan realizado e moitos os recordos acumulados na xente que nalgún momento se fixo partícipe dela.

A Feira da Plantación naceu de Bidueiro, vense celebrando dende hai doce anos e converteuse nunha das actividades más representativas de San Sadurniño.

Cada ano imos a máis, con conferencias sobre o mundo medioambiental e expositores que reclaman un maior o número de visitantes. Todo pensado para que o voso paso pola Feira se converta nunha xornada positiva e gratificante.

De parte de todos los membros da asociación Bidueiro, esperamos que así sexa.

Un saúdo

David López García
O Presidente de Bidueiro

Historias persoais sobre o mirto, ese gran descoñecido

Tomás Casal

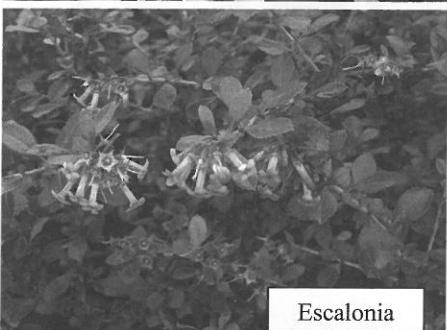
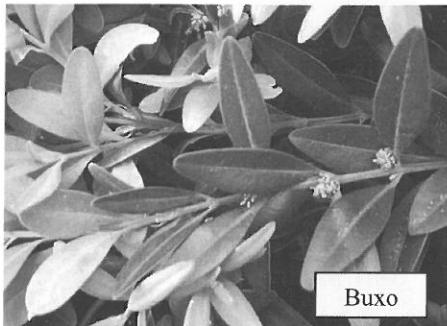
Nesta terra nosa adoitamos chamarlle mirto a canta planta nos serve para formar sebes e cerramentos de fincas. Chámaselle mirto ó buxo (*Buxus sempervirens*), ó ligustro (*Ligustrum vulgare*), á escalonia (*Escallonia rubra*), e ás veces mesmamente ás tuias (*Tuya plicata*) e coníferas de peche, ou a unhas silvas enredadas nun carabullo.

Moi pouca xente coñece o mirto, e os que o teñen visto, ou o posúen adoitan telo confundido de nome, baixo o epíteto de "árbores do cravo" ou "craveiro". Non saber, ou saber o que lles teñen ensinado mal, non é pecado. O que si ten pecado é negarse a atender a razóns e ás probas que se aportan.

Digo isto despois de ter ensinado nalgún dos meus cursos, e nalgún outro lugar, as diferenzas entre estas plantas citadas antes. En mentes abertas e dispostas a aprender é doadoo. O problema é cando atopas cabezas pechadas (moitas debe de haber porque xa levo atopado algunas), que nin aceptan probas nin documentos nin nada.

Neste tipo de xentiña podería citar as miñas experiencias cun cura, que praticamente facía da súa palabra, en tema de plantas, a palabra de Deus (pobres almas dos fregueses se entende o mesmo da Biblia como dos nomes das plantas)

Historia parecida sucedeume cunha muller que, no medio

da nosa disputa, acabou dicindo que fora ela quen lle dera o pé de mirto (supuestamente árbore do cravo) ó cura en cuestión e que rematou o seu argumento coa moi científica aseveración de "porque lo digo yo y punto". Esta pobre muller, alomenos de educación e espírito, dicía padecer problemas de memoria durante a súa conversa comigo, ó recordarlle quen lle identificara, noutro tempo, unha planta rubideira que trouxera das Illas Canarias. Claro que os problemas da memoria desaparecían ó fachendear da súa propiedade, do que custara e das supostas murmuracións de envexa dos veciños.

O último caso é moito más grave, por se tratar, en teoría, dunha profesional cunha tenda que vendía flores cortadas e plantas en maceta. Tiña á venda dous pés de mirto, moi bonitos e ben enmacetados, e eu achegueime confundido pensando que era outra planta (*Eugenia mirtifolia* que, como unha escasa variedade de xardín da laranxa amarga *Citrus aurantium "Mirtifolia"* posúen follas moi similares ás do mirto). Total que non acabamos por poñernos de acordo no nome, eu non cedía farto desta lenda da árbore do cravo, e ela negándose a escutar ou a mirar un libro de plantas. Tanto se acalorou, e tan nerviosa se puxo, que acabei saíndo da tenda sen

Cooperativa de Pedroso

- Supermercados ONDA
- Ferretería
- Fábrica de piensos
- Productos fitosanitarios, abonos, semillas y plantas.
- Asesoramiento técnico.
- Sección de Crédito - Cuentas de ahorro - Préstamos

Pedroso - Narón
Telfs. 981 368 437 / 981 368 216
Fax 981 368 545

saberlle o prezo ós mirtos.

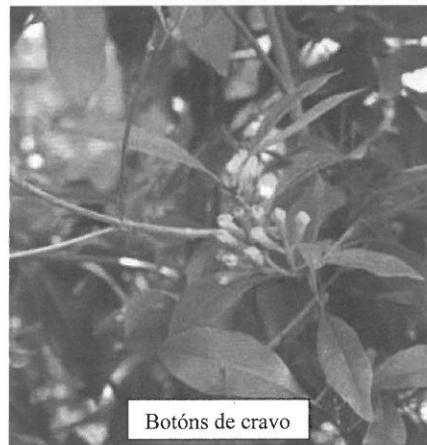
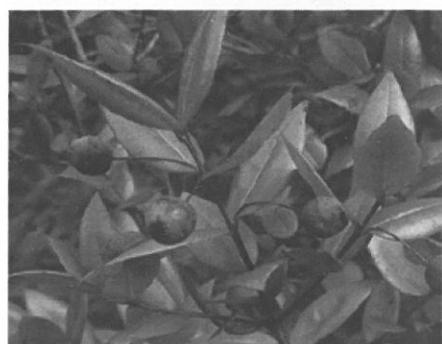
Coma nos casos anteriores os argumentos da pobre muller, pois eran dous, eran extraordinarios: un, o aroma da folla da planta (o mirtho é unha planta aromática pero que non cheira a cravo), o outro era que ela tiña esa mesma planta na casa. Ante o meu requirimento de mirar un libro de plantas se o tiña na tenda, ou comparar tamaño e grosor de cravo comercial e o que producía a súa planta, colorada e nerviosa, preferiu que me fora sen dicirmo o prezo. Eu saín tamén enfadado, pensando que o mesmo vendía plantas que podería vender peixe, claro que entón igual vendía maruca por peixe sapo e xarda por xurelo. E que conste que non representa ó sector; hai moi bos profesionais que non teñen bonitas tendas, e nesta feira da plantación de San Sadurniño están algúns deles, que son xente de confianza e saben o que ofrecen ó público.

Despois do que vos teño contado, decidín non rifar nunca máis por culpa desta planta, alá eles, coma se lle queren botar estramonio ó caldo (de vez en cando alguén fai probas con el e acaba nas urxencias dos hospitais). Que ningún pense que vou polo mundo montando liortas (estas tres que vos conto, foron nun período de 5 ou 6 anos entre a primeira e a última), e por se sirve de interese para algún lector desta revista, contareivos algunha cousa destas plantas.

O mirtho (*Myrtus communis*) é unha planta de orixe mediterránea, áinda que pode chegar a aguantar xeadas nin moi fortes nin moi continuadas. Ten follas de ata 5 cm. de longo, con glándulas translúcidas aromáticas, flores brancas de ata 3 cm. de diámetro e froitos de cor negra azulada, cubertos dun po de cor branca. Só en casos moi excepcionais chega a medir

Tuia

Botóns de cravo

ata cinco metros, pero o normal é que non pase dos tres. Foi cultivada dende tempos inmemoriais, e a súa imaxe está asociada na mitoloxía ó amor, a beleza e a paz. Con coroas de mirtho honrábase ós vencedores nos xogos olímpicos.

A árbore do cravo, *Syzygium aromaticum*, antes chamada *Eugenia caryophyllata* é orixinaria das Illas Molucas, e só medra en ambientes exclusivamente tropicais. Na actualidade o principal produtor de cravo é Indonesia, seguida de Madagascar, Tanzania, Sri Lanka, Malaisia e a illa de Granada.

Trátase dunha árbore que pode chegar ós quince metros de altura, con follas de ata 13 cm. de longo por 5 cm. de ancho, parecidas ás do loureiro. Os botóns están pintados de rosa, pero as flores son de cor vermella ou púrpura pálida. O cravo que se emprega na cocida, non é o froito, senón o botón sen abrir. Unha vez recollido ponse a secar ó sol e perde ata dous tercios do seu peso orixinal ó tempo que cambia de cor. En España só hai referencias de plantas de cravo no xardín botánico da Orotava, nas Illas Canarias, pero aínda así seguirá habendo quen diga que o ten na súa horta. ¡Non penso discutirilo!

I.C.P.E.

Instalacións e Complementos
para edificios

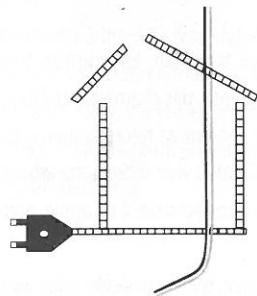
- * Fío Musical
- * Calefacción - Tarifa Nocturna
- * Telefonía

Antonio Comba Pernas

Telf: 981 490 048

Móvil: 659 584 702

Gunduriz - San Sadurniño

Unha planta curiosa: O CRAVO DO AIRE

Tomás Casal

Aínda que nós non a teñamos na casa, resulta doadoo poder ollar unha destas plantas colgadas nas fiestras e balconadas e mesmo dalgunha árbore. Quen a ten ou a ten visto nalgúnha ocasión, pasada a sorpresa inicial pregüntase ¿Que é e como se chama? ¿como pode vivir colgada dun arame sen tocar terra? ¿de que vive e de onde ven?

Vexamos todo isto. En primeiro lugar dicir que efectivamente trátase dunha planta, das chamadas epífitas; plantas que se desenrolan sobre un soporte sen que as raíces toquen o chan e sen parasitar ó seu hospede. O mesmo poden vivir sobre unha árbore que sobre un cable de ferro, porque o único que necesitan é un apoio, non que as alimente outro ser vivo.

Se a temos nunha posición más ou menos fixa, suxeita para que non a move o vento, acabará por botar raíces, que só serven como suxeición, sen

función alimentaria. Unha vez suxeita estas raíces sécanse, formando só o soporte da planta.

Aínda que normalmente se coñecen como plantas ou cravos do aire, o seu nome científico é *Tillandsia bergeri*, e procede do centro-leste da Arxentina, da provincia de Bos Aires. De crecemento moi lento, unha planta vella está formada por centos de rosetas moi apertadas unhas contra as outras. Cada unha destas rosetas, vistas de preto, poden recordarnos pola súa estrutura unha herba pita en pequeno, pero sen espiñas nin dentes ou tamén as dos verdadeiros cravos.

Se miramos cunha lupa as follas destas rosetas, vemos que están cubertas de escamas prateadas (en realidade son pelos transformados). Estas escamas son capaces de absorber a auga e os sales minerais que escorren pola

planta cando chove ou se molla (rego, xeadas, néboas, etc...) Vendo que come o que poden recoller as súas follas é doadoo entender que medre tan a modo.

Nos períodos de seca estas mesmas escamas tamén teñen un labor de protección contra a desecación, limitando a transpiración e reflectindo parte dos raios do sol.

As flores nacen en forma de espiga terminal nas rosetas más vellas e teñen pétalos de cor azul ou violeta clara. Nunca teñen nada de vermella o que a diferenza dun parente próximo a *Tillandia aeranthos*, planta que aínda non teño visto pola zona.

Séntense ben en zonas húmidas como a nosa, onde ten garantida a humidade ambiental, pero tamén se dá noutras zonas más secas se están preto

do mar onde poden chegar a aguantar sen problemas ata -10ºC.

Se queremos reproducila, nada mellor e más doadoo que tomar unhas rosetas dunha das plantas vellas e poñelas a medrar nunha zona alta. ¡Coidado con poñelas en terra!, acaban por se podrecer se as deixamos alí moito tempo.

Ás veces podemos querer que medren axiña e intentar fertilizalas. Non o necesitan, e menos fertilizante do que se emprega nas hortas. En todo caso unha lixeirísima proporción de fertilizante foliar diluído en moita auga. Mais ben sería unha pouca de auga "sucia". Porque ¿para que quere fertilizarse unha planta que vive do aire?. Disfrutade dela.

XII Feira da Plantación

XANEIRO	FEBREIRO	MARZO
<p>Pódense aproveitar estas datas para realizar determinados labores que noutras épocas non se disporía de tempo. Por exemplo, preparación do terreo para o momento de sementar o céspede, mantemento e conservación das ferramentas ás que pronto se lles dará bo uso, limpeza de estanques, etc.</p> <p>Corresponde podar árbores e arbustos. Pódense practicar os enxertos aos rosales.</p> <p>Se a terra non está xeada pódense plantar rosales.</p> <p>Podemos sementar flores sempre que sexa nun semillero protexido.</p>	<p>Pode ser un mes inestable en canto a choiva e temperatura, por iso debemos ter precaución en seméntalas e plantaciones ao exterior. Se non estamos convencidos de que os rigores do inverno pasaron, evitaremos arriscarnos.</p> <p>Podar arbustos de flor e frutales.</p> <p>Pódense empezar a sementar aquellas plantas que florecen na primavera, así como as árbores e arbustos caducífolios.</p> <p>Corresponde abonar o céspede e corrixir as manchas secas resembrando neses puntos.</p> <p>Hai que cavar a terra do xardín, incorporar estiércol e eliminar as malas herbas.</p>	<p>O céspede empeza a crecer; podemos resembrar as zonas de manchas e regar suavemente.</p> <p>Plántanse árbores e arbustos de folla perenne e caducífolios moi sensibles ao frío.</p> <p>Seméntanse especies resinosas.</p> <p>As plantas de flor sementadas en xaneiro xa se poden trasplantar ao seu lugar definitivo.</p> <p>Se escardan as malas herbas e se destapan as plantas acolchadas.</p>
ABRIL	MAIO	XUÑO
<p>É momento de previr con fungicidas e criptogamicidas as infeccións en árbores, arbustos e rosales.</p> <p>Trasplantar as especies de flores que necesitan temperaturas suaves.</p> <p>Abonar os rosales.</p> <p>Esquejar matalas de vivaces e as especies de folla perenne.</p> <p>Se o mes non se presenta lluvioso, regar xa suavemente e de continuo plantaciones e céspede.</p> <p>Pódese aumentar o rego a un por semana dos cactus e crasas.</p> <p>Ventilar os invernaderos durante o día.</p> <p>Empéزانse a plantar escalonadamente os bulbos de verán.</p> <p>Plántanse especies bianuales e vivaces de primavera.</p> <p>Protexer ás plantitas novas das escarchas matinais propias desta época.</p>	<p>Xa se poden quitar as proteccións das plantas. Sacar ao exterior determinadas plantas en maceta, tales como begonias ou fuchsias.</p> <p>Ventilar invernaderos e semilleros e pintar os cristais para evitar os efectos das radiacións solares.</p> <p>Empezar a trasplantar e esquejar os cactus e crasas.</p> <p>Podar os arbustos que pasen a floración.</p> <p>Plantar especies vivaces, anuais, bianuales e bulbos que florecen no verán e outono.</p> <p>Determinadas especies vivaces admiten xa neste mes a división de mata.</p> <p>Escardar con frecuencia e binar os rosales.</p> <p>Rociar preventivamente contra os hongos e insectos, sobre todo as frondosas.</p> <p>Injertar os rosales desde este mes ata xullo .</p>	<p>Previr contra o mildiu aplicando caldo bordelés e seguir pulverizando (especialmente os rosales) contra insectos e hongos.</p> <p>Regar copiosa e frecuentemente.</p> <p>Xa se pode sacar ao aire libre e ás fiestras as demais especies de interior.</p> <p>Pódense esquejar determinadas especies vivaces de brote ou tallo.</p> <p>Abonar todo o xardín.</p> <p>Pódense injertar árbores e arbustos, sexan frutales ou non.</p> <p>Pódense trasplantar e esquejar cactus e crasas, así como sacalar ao exterior.</p> <p>Cortar o céspede cada 7 días.</p>
XULLO	AGOSTO	SETEMBRO
<p>regar intensamente: o céspede e plantas expostas ao sol require rego diario.</p> <p>Retirar as flores marchitas e recoller os bulbos que se deixaron en terra.</p> <p>Podar rosales e arbustos que pasen a flor.</p> <p>Recolectar sementes e deixalas secar, desde agora ata setembro.</p> <p>Sementar xa as especies bianuales que florezan no outono e inverno.</p> <p>Poñer á sombra as plantas de interior que se sacaron ao exterior</p>	<p>no</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sementar as especies bianuales que florecen inverno e primavera. - Colocar titores ás plantas altas para previr o tronchado polo vento. - Esquejar árbores e arbustos. - Regar abundantemente sexa ao ocaso ou ao alba. - Aplicar os últimos abonos, e menudear as pulverizaciones contra o oídio e insecticidas. 	<p>regar pola mañá para evitar os hongos da humidade nocturna.</p> <p>Espaciar os riegos gradualmente en todo o xardín; o céspede regarase moi pouco.</p> <p>Recoller as últimas sementes, secalas e clasificalas.</p> <p>Continuar o esquejado de árbores e arbustos, así como a división de matalas de vivaces.</p> <p>Sementar especies vivaces e bianuales.</p>
OUTUBRO	NOVEMBRO	DECEMBRO
<p>Sementar e plantar vivaces, bianuales e bulbos primaverais.</p> <p>Cavar a terra dos macizos sen plantar profundamente, para que se airee.</p> <p>Sacar da terra os bulbos que queden e almacenarlos.</p> <p>Practicar divisións de mata de determinadas vivaces, como as peonías.</p> <p>Salvo que o tempo sexa moi seco, suspender o rego totalmente; en caso contrario pódese aplicar un rego moderado pero moi espaciado.</p>	<p>Poda de rosales, arbustos e árbores de folla caduca.</p> <p>Plantar todo tipo de arbustos.</p> <p>Estercolado de árbores, arbustos e vivaces.</p> <p>Acolchado de arbustos e vivaces.</p> <p>Traspante de árbores.</p> <p>Cactus e crasas a resguardo e con rego só cada 20 ó 25 días.</p> <p>Suspensión do rego habitual no xardín.</p> <p>Suspensión de corte do céspede.</p> <p>As plantas de interior hai que regalas con auga morna.</p>	<p>Continúase con pódas en xeral.</p> <p>Continúase coa aplicación de abonos minerais e estercolado.</p> <p>Continúase co acolchado e recollida de follas.</p> <p>Plántanse árbores de folla caduca.</p> <p>Reducir o rego dos cactus e crasas ata unha vez ao mes, e só durante as horas de maior calor.</p> <p>Pódense plantar e Injertar os rosales.</p> <p>Nos rosales recentemente plantados debe vixiarse a terra e quitar a que estea xeada, reenchendo o oco con terra nova.</p>

O xardín ecolóxico

O coidado do medioambiente é un tema moi importante que preocupa á sociedade actual. Os afeccionados á xardinería non están alleos a esta preocupación, por iso cada vez son más os que converten o seu xardín tradicional nun xardín ecolóxico.

A xardinería ecolólica basease fundamentalmente en tres principios: o uso de plantas autóctonas, a substitución de herbicidas e pesticidas químicos por outros medios más naturais e o abono natural. Deste xeito, conséguese ademais atraer ó xardín á fauna tamén autóctona, converténdose nunha extensión do noso ecosistema.

Utilizar plantas autóctonas ten unha gran vantaxe: están adaptadas ó terreo e ó clima. Polo tanto, o mantemento dun xardín con este tipo de plantas é moito máis sinalo. Cantas máis plantas distintas teña o noso xardín menos riscos haberá de que unha praga se estenda. Por iso é importante que creemos distintos espazos con distintas plantas en función dos animais que atraen e das súas utilidades e características. O papel dalgúns animais nun xardín é de gran importancia para o seu bo desenvolvemento polos beneficios que reportan. Por exemplo, as xoaniñas poden eliminar unha praga de pulgón e os ourizos e incluso as ratas de campo eliminarán unha invasión de caracois; sen esquecer as lombrices que permiten airear o solo, mellorar o seu drenaxe e aumentar a retención de auga.

Hai que evitar o uso, e ás veces abuso, de herbicidas e insecticidas. Os venenos que estos produtos conteñen chegan ás cadeas alimentarias das que formamos parte, como seres vivos que somos. Para loitar contra unha praga ou contra unha planta invasiva é preferible buscar outra planta ou un animal que faga o traballo.

Á hora de abonar o noso xardín é importante evitar o uso de abonos artificiais. Unicamente se poderá facer uso de fertilizantes químicos se a terra ten carencias que dificultarían o crecemento das plantas. Neste caso é recomendable adquirir produtos semibiolóxicos, ricos en fósforo, nitróxeno e potasio. Hai que ter en conta que, por exemplo, ningúén abona os bosques, eles mesmos producen o seu propio abono. Do mesmo xeito, os restos vexetais que se producen no xardín ecolóxico pódense empregar para xerar compost.

O proceso é bastante sinxelo e non require demasiado esforzo. Trátase de amontoar os restos de herba cortada e da poda, os froitos pasados, mondas de patacas, cáscaras de ovos, etc nun rincón do xardín ou ben nun compostador prefabricado (hainos de distintos materiais e tamaños). De cando en vez hai que remover o compost para airealo e evitar unha fermentación extrema que podería xerar gases tóxicos. A compostaxe evita tirar ó lixo moitos restos do xardín e desperdicios domésticos, é unha actividade ecolólica e práctica ó cen por cen e supón un gran aforro económico.

En definitiva, deseñar e manter un xardín ecolóxico é unha boa maneira de contribuír ó coidado do medioambiente e de crear un espazo no que convivan en perfecta harmonía distintas especies vexetais e animais, respectando a biodiversidade.

Tamén é unha boa forma de aforrar, posto que non é necesario unha gran inversión en herbicidas, insecticidas nin abonos. Tampouco hai que invertir moitos cartos en plantas se utilizamos esqueixes e sementes, intercambiaremos plantas con veciños e amigos.

As plantas de interior idóneas para cada habitación

En cada habitación das nosas casas pode haber unhas condicións de luz e humidade distintas, como son distintas as actividades que nelas se realizan. Por iso, o tipo de plantas que ubiquemos en cada estancia tamén varia. A continuación se expón unha pequena lista das más axeitadas para cada habitación.

Vestíbulos e pasillos

- Aspidistra
- Dráceras
- Ficus
- Kentia
- Palmera
- Sansevieria
- Ficus

Kentia

Dormitorios con pouca luz

- Aloe
- Cheflera
- Esparraguera

Cheflera

Dormitorios ben iluminados

- Alegría da casa
- Begonia
- Ciclamen
- Cóleo
- Dráceras
- Kalanchoe
- Orquídeas

Côleo

Baño con pouca luz

- Aralia
- Cheflera
- Costela de Adán
- Ficus
- Filodendro
- Sansevieria

Baño ben iluminado

- Anturio
- Begonia rex
- Hedra de folla pequena
- Dráceras marginata
- Espatifilo

Espatifilo

Cociña

- Alegría da casa
- Cactus
- Cinta
- Cóleo
- Espatifilo
- Ficus rastreiro
- Perexil, melisa, albahaca...
- Poto
- Esparraguera

CONSELLOS PARA O COIDADO DO XARDÍN E DAS PLANTAS NA PRIMAVERA

1. Hai que ir aclimatando ó exterior ás plantas que durante o inverno estiveron protexidas.
2. É a época de plantar os bulbos e tubérculos de floración estival, tales como dalias, begonias, gladiolos...
3. Pódense sembrar plantas vivaces e anuais: caraveis, taxetes, margaridas, semprevivas, campánulas...
4. Abona o xardín con compost ou esterco (arbustos, setos, rosais..)
5. As plantas de interior tamén necesitan abono disolto na auga cada semana.
6. Cambia as plantas de interior a unha maceta un pouco máis grande.
7. Planta tapizantes debaixo das árbores e arbustos para limitar o crecemento das malas herbas.
8. Dedica un tempo a eliminar as malas herbas, mellor de raíz.
9. Airea o céspede pinchándoo.
10. Pon titores nas plantas vivaces de crecimiento alto.
11. Quita as flores murchas dos bulbos primaverais e de todo tipo de plantas antes de que comecen a formar sementes que debilitarian a planta.
12. Controla se hai caracois ou babosas nas plantas pois devoran as follas tenras velozmente.
13. Se hai musgo no céspede hai que escarificarlo.

RECEITAS

Sorbet de Melón

Ingredientes:

- 650grs de melón
- 100grs de piña natural
- 100grs de limón
- 100grs de clara de ovo
- edulcorante

Preparación:

1. Retira a pulpa do melón coa axuda dun coitelo ben afiado, ou utilizando o vaciador de xeados, e bater coa batidora ata conseguir un puré de textura fina.
2. Mesturar o puré de melón obtido co zumo de limón recentemente exprimido, o zumo da piña, o edulcorante e as claras de ovo.
3. Verter nun cuenco e meter no congelador unhas horas.
4. Cando estea case conxelado, sacar e bater ben.
5. Servir o sorbete en copas de xeados ou vasos anchos, acompañado dunhas hojitas de menta.

Verduras con salsa de tomate

Ingredientes:

• 400g. de berenjenas	• 3 cucharadas de aceite de oliva
• 1 calabacín	• azucré
• 4 pementos amarelos	• 1 cucharadita de tomillo seco
• 1 kg. de tomates	• sal e pemento
• 3 cebolas	
• 6 dentes de ajo	
• 4 cucharadas de vinagre	

Preparación:

1. Lavar e cortar en rodajas a berenjena e o calabacín. Salar e deixar reposar tapadas 10 minutos.
2. Limpar os pementos, lavalos e cortalos en aneis.
3. Cortar en rodajas a cebola e o ajo e rehogar coas verduras.
4. Escaldar os tomates e pelar. Cortar en dados, rehogar, salpementar, engadir azucré, vinagre e tomillo e cocer amodo 9 minutos.
5. Colocar a verdura nun molde ou fonte de horno e botar a salsa de tomate. Tapar e meter no horno a 180º C, 10-15 minutos.

Supermercado
Mª CARMEN

Telf.: 981 490 293
LAMAS - San Sadurniño

METALFRA, S.L.

SOLDADURA
MONTAJES
PUERTAS AUTOMÁTICAS
Y MANUALES

Ctra. Vidueira, s/n
SAN SADURNIÑO (A Coruña)
Telf.: 981 490 039
Fax: 981 490 400

*Construcciones
Manuel Vega*

Lg. Outeiro - 15560 San Sadurniño (A Coruña)
Telfs.: 629 072 137 • 981 446 328

SANTOS
CAFÉ - BAR
PERRUQUERÍA

Avda. Marqués de Figueroa
San Sadurniño
Telf.: 981 490 144

Carnicería
LAMAS
Supermercado
Amable Casas

Tel.: 981 490 010 - LAMAS - San Sadurniño
Móvil: 646 399 374

Supermercado
OUTEIRO

**OUTEIRO S/N
SAN SADURNIÑO
TELF: 981 491 190**

DZine
SALA CONCIERTO

Avda. Marqués de Figueroa
SAN SADURNIÑO

Peluquería

MARI

Solarium • Depilación Laser
Tratamientos Parafina
Tratamientos Algoterapéuticos • Reflexología

Telf.: 981 490 395

ANÁLISIS CLÍNICOS
NARÓN

ADESLAS - MUFACE . ISFAS
ASISA - HÉRCULES SALUD
DKV PREVIASA - CASER SALUD

**C/ 25 DE XULLO. ENTLO. B
NARÓN - TELF.: 981 385 816**

**Mesón
A Granxa**

Telf.: 981 490 212 • SAN SADURNIÑO (A Coruña)

Café-Bar
DEL PALACIO

**SAN SADURNIÑO
TELF.: 981 490 095**

Talleres
OUTEIRO

SERVICIO OFICIAL

CTRA. GENERAL - 15560 OUTEIRO SAN SADURNIÑO (A CORUÑA)

PANADERÍA
INXERTO

San Sadurniño
Telf.: 981 491 114

**OPTICA
SAN SADURNIÑO**

Graduación gratuita de su vista
por óptico-optometrista
diplomado.

Monturas y cristales, lentes de
contacto y líquidos. Medida de su
tensión ocular.

Avda. Marqués de Figueroa, S/N
San Sadurniño • Telf.: 981 490 180

LIBRERÍA
ESCOLAR
OFICINA

BRÉTEMA

REGALOS
DEPORTES
CERÁMICA

Marqués de Figueroa
SAN SADURNIÑO
Telf.: 981 490 365

LECHE CERTIFICADA
BOHAL

Calidad y servicio desde 1966
Propes - 15560 San Sadurniño
A Coruña
Telf: 981 490 351

CAFETERÍA

ATRIUM

Cafés Especiales
y Copas de Helado

Avda. Marqués de Figueroa, s/n
Telf.: 981 491 212
Móvil: 689 832 266
15560 SAN SADURNIÑO (A Coruña)

Hostal-Restaurante
Carballo, S.L.

Vista Alegre, N.º 4
Tels. 981 495300 - 981 362557
Fax: 981 495364
hrcarballo@jazzfree.com
15597 NARÓN (A Coruña)

Cooperativa de Meirás
Supermercado de
San Sadurniño

Avda. Marqués de Figueroa • Telf.: 637 80 81 62
15560 SAN SADURNIÑO (A Coruña)

XII Feira da Plantación

A.C.D.M. Bidueiro

Malas hierbas y plantas invasoras

Tomás Casal

Dice el refrán que "mala hierba nunca muere". Esta frase, más que un anuncio de inmortalidad manifiesta, es una muestra de conocimiento empírico de los agricultores a la hora de luchar contra las malas hierbas. La lucha viene de lejos pues ya la Biblia habla de la cizaña y de sus efectos.

Pero realmente ¿qué es una mala hierba? ¿La que nos estropea el jardín o nace entre nuestros sembrados?. No toda planta, por el hecho de nacer donde no la hemos plantado, puede ser considerada una mala hierba. Incluso para ser malo no basta con querer, también hay que saber y para obtener la categoría de mala hierba, cualquier planta necesita cumplir una serie de requisitos.

Para empezar debe crecer rápidamente a partir de la semilla, sin esperas que puedan perjudicarla. Para evitar ser comida por los animales, domésticos o silvestres, debe ser de nulo valor alimentario, tóxica, repulsiva o cubierta de espinas. Si se suman más de una de estas particularidades, mejor. Para competir con otras plantas nada como hacerse con una parcela privada, tapándolas o incluso eliminándolas o inhibiendo su crecimiento segregando sustancias alelopáticas. Naturalmente será preciso tener un buen anclaje al terreno, con una fuerte raíz que impida el arranque y en caso de corte garantice un rebrote inmediato. Para el caso de ataque químico nada como ser prácticamente inmune a los herbicidas. La polinización ideal es por el viento, así no hay que gastar azúcares en atraer a las abejas, y de paso puede ser alergénica a base de soltar mucho polen. Naturalmente hay que garantizar la producción de muchas semillas, que se

dispersen fácilmente y puedan iniciar una nueva generación lo más rápidamente posible.

En resumidas cuentas, podemos considerar la mala hierba aquella que no ofrece nada al ecosistema y todo lo emplea en sí misma. Una categoría menor podría ser la de planta invasora, que sí aporta algo al resto de los seres vivos, aunque reúna muchas de las características de las malas hierbas.

Plantas que reúnan algunas de estas condiciones hay muchas, que las reúnan todas ya es más difícil. Aún así es difícil que una mala hierba lo

sea en todas partes, en su zona de origen suele tener limitado su desarrollo por sus enemigos naturales, sino por los animales superiores, sí por los insectos y las enfermedades.

Para mucha gente, una mala hierba, a al menos una planta invasora, sería el eucalipto, aunque puede que este papel haya sido fabricado con su

madera, (tendrá muchos defectos, pero algo aporta) Durante cien años ha crecido y se ha extendido por nuestra tierra, sin nadie que le molestase, en un claro ejemplo de planta invasora fuera de su ecosistema, pero desde hace ya unos treinta años han comenzado a surgirle enemigos, importados de manera involuntaria de su propia zona ecológica.

Existen más plantas foráneas que se comportan igual o peor, una de ellas es la cortadera o carrizo de la pampa, originaria de Argentina que llegó a Galicia como adorno y se plantó en las medianas de la autopista. Ahora mismo coloniza terrenos alejadísimos de su zona de plantación original y reúne casi todas las características de las malas hierbas (no es tóxica pero sus hojas contienen cristales de oxalato cálcico y micro espinas en los bordes que la hacen incomestible para cualquier animal) La única cualidad que puede otorgársele es la vistosidad de sus plumachos, poca, teniendo en cuenta sus defectos.

Estos no son más que un par de ejemplos y todos conocemos algunos más (mimosas, robinias, amor de hortelano, uña de gato, etc.)

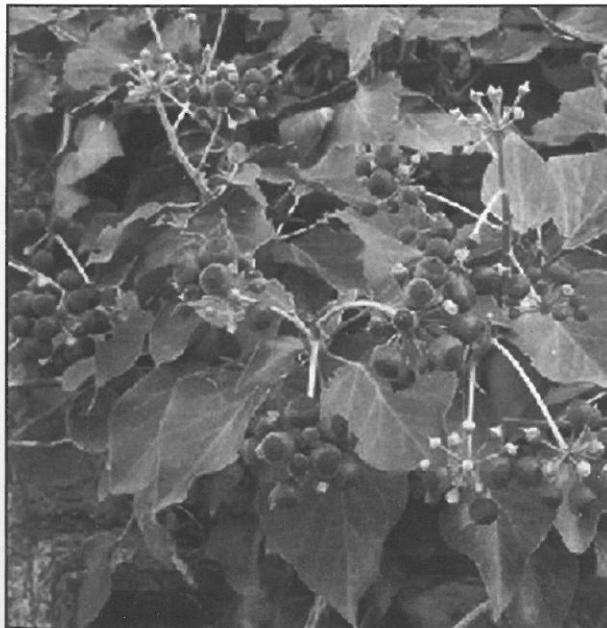
También existen plantas que en nuestras latitudes se comportan como simples plantas de jardín o maceta, a las que en ocasiones plantamos y cuidamos, y que sin embargo en otras zonas del mundo son invasoras, como es el caso de las fuchsias, los potos, algún tipo de rododendro, etc.

Pero aunque podríamos seguir hablando de nuestras plantas y de las importadas, siempre desde el punto de vista de residentes, hagamos un alto en el camino para pensar en nuestras plantas fuera de su contexto, es decir como foráneas en otras partes del mundo, ¿cómo se comportan?

Plantas originarias de nuestra zona, como son la hiedra, el acebo, el laurel romano, el hinojo (conocido en gallego como fiuncho) y las rosas silvestres crean problemas de invasión en otras partes del mundo.

En algunas partes de EEUU, alguna gente se reúne los sábados para participar en planes como "The No-Ivy League" (Liga anti-hiedra) o "Ivy-out" (Hiedra fuera) y se dedica a limpiar bosques urbanos. La hiedra es allí extendida por los pájaros, que se alimentan de sus bayas negras.

Otro caso de expansión por vía de semillas distribuidas por los pájaros lo constituye el acebo, que invade bosques antiguos de la costa noroeste de EEUU. En este caso añade una capa arbustiva alta en bosques que no tenían esa estructura y amenaza la vegetación nativa del monte bajo.

Como podemos ver en todos los casos, ninguna planta es totalmente inocente o culpable del todo. Casi siempre, la mayor responsabilidad es del hombre, al sacarlas de su contexto original y crear situaciones nuevas, no previstas por la naturaleza. Así pues, ¡cuidado con lo que traemos de nuevo!

Tres formas de multiplicar as plantas

ESQUEJE DE TALLO:

1. Eixe un tallo que non teña brotes florais e corta unha parte que conte con dúas ou tres pares de follas.
2. Á zona seccionada elimínalle as follas más baixas, cortándoas ben preto da base. Deixa únicamente dous ou tres follas por esqueje.
3. Nun tiesto preparado, enterra os tallos, deixando as follas á altura da terra. Mantén o sustrato húmido para que arraiguen e formen raíces.

POR VASTAGOS

1. As plantas con estolones, como no caso da cinta, pódese multiplicar simplemente plantando os vástagos novos noutra maceta.
2. Se dispón de exemplares moi densos e frondosos, un sistema ben sinxelo é dividir matalas en varios anacos e plantar os por separado.
3. Outro medio consiste en poñer os vástagos nun recipiente con auga para que boten raíces e logo plantalos nunha maceta.

ESQUEJE DE FOLLA

1. Algunhas plantas de folla como as begonias, teñen unha extraordinaria capacidade de regeneración, tanto que se poden multiplicar polas follas.
2. Eixe unha folla sa e córtala en cuadraditos atravesados por un nervio. É más fácil facelo sobre unha táboa e co fai cara abaxo.
3. Coloca estes trocitos sobre unha bandexa con terra dispoñendo os nervios cara abaxo. En poucos días aparecerán raíces e novas follas.

Ramos productivos en los frutales más comunes

* Aunque no siempre sea necesaria, la polinización cruzada es siempre deseable, porque mejora la cantidad y calidad de las frutas. Téngase en cuenta que las flores hermafroditas y las de distinto sexo sobre el mismo árbol, no suelen estar "disponibles" en sus dos sexos al mismo tiempo.

- (1) Lamburdas.-Yemas de flor sobre madera de varios años.
- (2) Brindillas.- Ramos cortos y delgados, con todas sus yemas de madera. Cuando la yema terminal es de flor se dice que están "coronadas"
- (3) Ramo mixto.-Ramo que tiene yemas de madera y de flor y a la vez. Es especialmente abundante en las frutas de hueso.
- (4) Bolsa.- Engrosamiento producido por el acumulo de substancias de reserva en lugares donde se ha formado fruta.
- (5) Ramillete de mayo.- Formación corta con múltiples yemas de flor y una vegetativa terminal. Se da en los frutales de hueso, pero es la forma de fructificación por excelencia del cerezo.
- (6) Dardo.- Formación muy corta, parecida a un espolón. Cuando se corona con yemas de flor da fruta. Es la formación ideal en muchos frutales.
- (7) Chifonas.- Ramas cortas de los frutales de hueso que llevan yemas de flor y una vegetativa terminal. Pueden crecer uno o dos años y luego se secan ellas solas.
- (8) Partenocarpia.- Particularidad de algunos árboles (especialmente higueras y algunos tipos de perales) de dar fruta sin haber tenido una polinización efectiva.

ESPECIE	RAMOS PRODUCTIVOS	POLINIZACIÓN
Manzano	<p>Tipo I.- Variedades cuya fructificación (dominante) tiene lugar en madera vieja (3, 4, 5, 6 años)</p> <p>Fructificación en formaciones cortas: Lamburdas⁽¹⁾ y bolsas.</p> <p>La fructificación en brindillas⁽²⁾ coronadas prácticamente no existe.</p> <p>En este grupo se incluyen todas las variedades spur.</p> <p>Tipo II.- Fructificación en madera vieja (2, 3, 4 años)</p> <p>Aparece alguna fructificación en brindillas coronadas</p> <p>Son las variedades: Reineta del Canadá, Reina de Reinetas.</p> <p>Tipo III.-Fructificación en madera nueva (1 a 3 años)</p> <p>Fructifican más frecuentemente en brindillas coronadas</p> <p>Son las variedades Golden delicious, Jonathan</p> <p>Tipo IV.- Fructifican en madera nueva (un año)</p> <p>Fructifican en brindillas coronadas y ramos mixtos⁽³⁾.</p> <p>Se exige renovación todos los años (similar a los frutales de hueso)</p> <p>Variedades: Granny Smith.</p>	Autoincompatible, necesita polinizadores para lograr la polinización cruzada
Peral	<p>La fructificación es diferente según la variedad y la edad de los árboles. Normalmente se concreta en la etapa adulta.</p> <p>Los frutales jóvenes fructifican en brindillas coronadas y ramos mixtos.</p> <p>Los frutales adultos fructifican en lamburdas y bolsas⁽⁴⁾.</p>	Autoincompatible, necesita polinizadores para lograr la polinización cruzada, algunas variedades son partenocárpicas
Membrillero	Brindillas coronadas, ramos mixtos de un año	Autocompatible*
Ciruelo	Ramos mixtos, ramilletes de mayo ⁽⁵⁾ , dardos ⁽⁶⁾ y chifonas ⁽⁷⁾	Existe incompatibilidad entre las diferentes especies y dentro de cada especie las hay autocompatibles*, parcialmente autocompatibles*, y autoincompatibles
Cerezo	Ramos mixtos y especialmente ramilletes de mayo	Autoincompatible, necesita polinizadores para lograr la polinización cruzada
Guindo	Ramos mixtos y chifonas	Autocompatible*
Melocotonero	Ramos mixtos, chifonas y ramilletes de mayo	Autocompatible*
Albaricoquero	Ramos mixtos, chifonas y ramilletes de mayo	La mayor parte de las variedades son autocompatibles
Nogal	Sobre brindillas en madera de 1 a 3 años en orden decreciente	Autocompatible* e intercompatible*
Avellano	Sobre madera del año	Autoincompatible, necesita polinizadores para lograr la polinización cruzada
Castaño	Sobre madera del año	Autocompatible*
Almendro	Ramillete de mayo, brindilla y ramo mixto	Autoincompatible, necesita polinizadores para lograr la polinización cruzada
Kiwi	Sobre madera del año	Autoincompatible, existen plantas de cada sexo por separado
Higuera	En las axilas de las hojas	Mayoritariamente partenocárpica ⁽⁸⁾
Vid	Sobre madera del año	Autocompatible*
Níspero japonés	Extremidades de las ramas de un año.	Autocompatible*
Cítricos	Ramos mixtos de un año, dardos y brindillas	Autocompatible* e intercompatible*
Caqui	Sobre madera del año	Autocompatible*

PasaTempo\$

Soupa de letras

Localiza 8 aparellos do campo

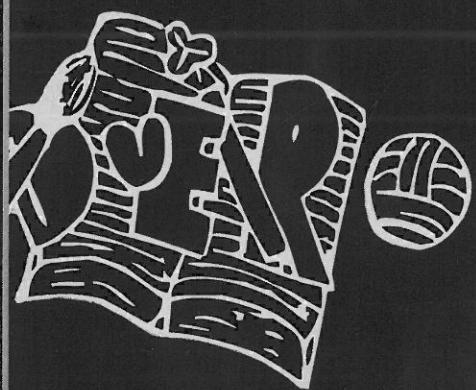
Sudoku

			5			6		9
			7			1		
3				2			5	
6		2	4			8		
	1				5			
4			9	5		2		
7		6				9		
8			4					
4	2			1				

Xeroglífico

Catástrofes

*... E estes son os participantes
da XII Feira da plantación
de San Sadurniño*

MADEIRA E MIMBRE RAMÓN

CHURRERÍA SUSI

ARTESANÍA THALASSOS

MAQUINARIA CASIANO

VIVEIROS EL CASTRO

CERAMISTA XELA

FROITAS CASTELO

VIVEIROS A LAGOA

VIVEIROS O POMARIÑO

LICORES DE GALICIA "MEIGAS FORA" • NARÓN

AGROSHOP • ORTIGUEIRA

FLORISTERÍA LUZ • VALDOVIÑO

A MI MADERA • NEIRACHE, S.L.

BigMat

Sueiras

- Materiales de construcción
- Cociñas de leña
- Ferretería y Fontanería
- Aislamientos térmicos
- Cerámica TAU
- Distribuidor Uralita
- Piedras ornamentales
- Servicio de camión grúa
- Exposición y saeamiento
- Bañeras de hidromasaje
- Cabinas de ducha y vapor
- Mamparas de baño
- Griferías monomando
- Griferías termostáticas
- Muebles de baño
- Accesorios de baño

Ctra. de Ferrol a Viveiro, s/n - MOECHE (A Coruña)
Telf.: 981 404 428 - Fax: 981 402 365 • E-mail: sueiras@bigmat.es

Polígono dos Eirios, Parcela 63 - AS PONTES (A Coruña)
Telf.: 981 452 037 - Fax: 981 452 037